

Turnipsdyrkning i East-Lothian*).

(Beretning til det Kgl. Landhuusholdnings-Selskab fra Forvalter Petersen).

Efterat jeg havde gjort mig bekendt med Afsbruget i forskjellige Egne af England og Skotland s. A., kom jeg til en Mr. T. paa Northrig Farm i East-Lothian, hvor jeg opholdt mig fra 8de April til 9de September. — Jeg havde saaledes god Leilighed til ogsaa at blive bekendt med denne Egn's Afsbrug, hvis høie Værd jeg tilfulde maa indrømme, og jeg skal tillade mig her at omtale Turnipsdyrkningen, som, uagtet den mindre er paa sin Blads i East-Lothian end i Englands mildere og fugtigere Klima, dog vistnok de fleste Aaringer kan staae sin Prøve med denne.

Paa Northrig vare tre Marker besaaede med Turnips, som tilsammen udgjorde omtrent 26 Tdr. Land; 2 Marker hver paa 10 Tdr. Land og 1 paa 6 Tdr. Land. Marken paa 6 Tdr. Land var paa en for en halv Snees Aar siden opdyrket Eng, som formedelst Jordens gode Bonitet og stærke Gjødningskraft siden stedse har havt et eget Sædkifte; denne og den ene Mark paa 10 Tdr. Land, som ogsaa var temmelig stærk

*) Endstjødnt den skotske Turnipsdyrkning oftere har været beskrevet her i Tidsskriftet, har Red. dog troet, at den efterfølgende Beretning, hvor navnlig Jordens Forberedelse til Saaening er omhyggelig beskrevet, vil læses med Interesse.

Jord, men med mindre Gjødningskraft, bleve behandlede til Turnips omtrent paa en og samme Maade.

Begge Markerne havde Aaret iforveien baaret Hvede og vare efteraarspløiede, Pløining om Foraaret var ikke nødvendig, Jorden blev da efter Omstændighederne harvet (sidst i April), og blev derefter liggende til Turnipsen skulde saaes, omtrent midt i Juni.

Umiddelbar før Saaeningen blev Jorden pløiet paatværs, harvet, tromlet og erstirperet baade paalangs og tværs indtil den var fuldkommen smuldret og sfjor. Især maatte den norffe Pigharve og Jerntromlen gjentagne Gange anvendes for at knuse Jordklumperne, som formedelsf den stærke Tørre vare meget haarde.

De Driftrødder, som efter Harven viste sig paa Overfladen, bleve opsamlede af Fruentimmer, hvilke sædvanlig overluge Markerne før Saaening.

Da Jorden saaledes var godt tilberedt og saae ud som en velrenset Brakmark, blev Arbeidskraften ordnet paa følgende Maade: 3 Plovefattes igang til at oppløie Jorden i Kamme eller Driller, og samtidigt spændtes for saa mange Gjødningskarrerr som efter Afstanden fra Møddingen var nødvendig til bestandig at holde den Mand beskæftiget, der skulde afskaffe Gjødningen i Furerne. — Med det første Karrelæs fulgte 4 Fruentimre i Marken til at sprede Gjødningen i Drillerne.

Afstanden mellem Drillerne var 27 Tommer, hvilken passede temmelig nøiagtig med Karrens Bide mellem Hjulene, den spændte 3 Driller ad Gangen og Gjødningen blev selvfølgelig afskaffet i den mellemste.

Tæt efter Karren fulgte 1 Fruentimmer, som fordeelte Raagerne lige i alle 3 Driller, og efter hende fulgte de øvrige 3 Fruentimmere, 1 i hver Drille, til at sprede Gjødningen jevn i Bunden af samme. — Da de første 3 Driller vare gjødede til Ende, havde Plovene imidlertid oppløiet circa 15 Driller, hvilket Antal gav en passende Vendeplads baade for Plovene og Karrene, og Plovene begyndte nu en statig Gang i be-

standig Følge efter hverandre saaledes: at medens de pløiede en ny Drille den ene Bei frem, dækkede de en Drille, som var gjødet (eller vendte Rammen om), den anden Bei tilbage. — Under Pløiningen af den nye Drille, kom den nærmere Hest til at gaae i den sidst pløiede Drille.

Der blev gjødet med 13 Karre-Læs pr. skott Acre (à 13,000 □ Allen), som jeg vil regne omtrent lige med 16 Vognlæs pr. Td. Land eller en lille Halvgjødning, hvis den var bleven spredt paa en jevn Overflade, samt 2 Centner Guano og 2 Centner suur phosphorsuur Kalk, som blev sammenblandet og bredsaaet over Rammene, efterat Stalgjødningen var spredt, men før den var dækket. Længden af Drillerne blev opmaalt og derefter blev Manden sagt Vædd om hvormange han skulde besaae med hver Sæk efter Vægten af Gjødningen, den indeholdt (i Reglen 1 Centner.) — Marken paa 6 Tdr. Land blev besaaet med svenske Turnips, den Anden med hvide eller almindelige Turnips, 3—4 Td. pr. Acre.

Denne Maade at behandle Jorden paa til Turnips, maa jeg meget anbefale, hvor den fornødne Arbeidskraft kan tilveiebringes; thi hverken Drillerne eller Gjødningen i samme komme her til at ligge og udtørres, men dækkes strax. Og Turnips-Saaemassinen fulgte bagefter.

Det bemærkes: at Plovene vare alle 3 af een Construction, og gode Jernplove.

Den almindelige Plov har mere og mere fortrængt Høyploven til Opploining af Driller, af følgende Grunde: 1) fordi Arbeidet forfremmes derved; 2) fordi den almindelige Plov bedre vender Jorden, hvorimod Høyploven mere skyder den til Siderne, og endeligen 3) fordi den almindelige Plov gaaer stadigere i Jorden, hvorved Ploymanden har det bedre i sin Magt at holde Raderne lige. — 3 til 4 Tdr. Land kan paa denne Maade saaes færdig paa een Dag.

Til at kjøre Gjødning i Drillerne til Rodfrugter egne de skottse Tenspänderkarre sig fortrinlig; men forøvrigt kan jeg

kun anbefale dem i Bjergegnene, hvor Kjørsel med Vogne ikke er mulig.

Den anden Mark paa 10 Tdr. Land var en Sandmark langt borte fra Gaarden, som paa Grund af sin løse og ringe Bonitet havde ligget 4 Aar i Græs; den blev besaaet med almindelige Turnips og gjødet med kunstig Gjødning alene, 2 Centner Guano og 4 Centner suur phosphorsuur Kalk pr. Acre, sammenblandet og saaet i Drillerne ligesom paa de andre Marker.

Det var Forpagterens Hensigt, at den Mark skulde være til Gaarene at gaae paa om Efteraaret; men da Roerne for største Delen vare vorede til over al Forventning ved min Afreise, formoder jeg at en Deel ere blevne optagne og brugte paa Fedestalden.

Den første Behandling, som efter Saaeningen blev givet Turnipsen, var med Hestehaffen. Da Turnipsfrøet og Ufrugt spire omtrent paa een Gang, er det især nødvendigt at første Behandling skeer i rette Tid; efter Hestehaffen fulgte Gruentimmerne med Haandhaffen og rensede forsigtig omkring Planterne, hvor Hestehaffen ikke kunde komme. Dette Arbejde kræver stor Nøiagtighed; thi den svæde Plante er ikke alene let revet ud af Jorden, men ogsaa undertiden vanstelig at kjende fra Ufrugtet, især den hvide Turnips.

Anden Behandling skete umiddelbar før Udtynningen, hvilken blev foretaget da Planterne vare 3—4 Tommer høie. Udtynningen skeer uomtvistelig bedst med Haanden, men da den snarere lader sig gjøre med Haandhaffen bliver denne som oftest brugt dertil. Den svenske Turnips blev her udtyndet med Haanden og den hvide med Haffen. — Ved Udtynningen med Haffen havde alle Arbeiderne Front til een Side, hvilket jeg snart indsaae var nødvendigt for ikke at komme hyerandre iveien; tillige blev det overholdt, at Bagmanden ikke gif foran sin Formand, da denne, som skulde gaae over hiins Rad, let kunde komme til at aftræde de kun svage nu enkeltstaaende Planter. En øvet Mand kan med Haffen udtynne 1 Skp. Land om Dagen.

Da der næste Gang blev renset imellem Raderne, fulgte Haandhafften (som altid) umiddelbar efter Heftehafften forat rense Jorden omkring Planterne, og her blev tillige efterseet om nye Planter vare opkomne og om de stode de andre i Veien. Hvor ofte Turnipsen behøver at renjes (2 eller 3 Gange) efterat den er udtyndet, er let at see. Førend den endnu rigtig havde udfoldet sine Blade over Drillerne, blev den hyppet med Hyppvæloven, men meget let og Hensigten dermed var navnlig for bedre at holde Regnvandet til Roen.

Øster-Leglgaard ved Viborg i Mai 1855.
